

Nr 101.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1931 kl. 12.15 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om begränsning av arbetstiden för kokerskor, köksbiträden och städerskor vid garnisonssjukhusen.

(1:a avd.)

Uti en inom andra kammaren av herr *E. Andersson* i Stockholm väckt motion (nr 253), vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har hemställts, att riksdagen vid behandling av anslagen till garnisonssjukhusen måtte företaga den ändring i dessa anslag, som är erforderlig för att arbetstiden för kokerskor, köksbiträden och städerskor skall kunna begränsas till i genomsnitt 48 timmar pr vecka.

Motionären har till stöd för sin framställning anfört följande:

»Städerskor och köksbiträden vid garnisonssjukhusen hava för närvarande en arbetstid, som väsentligt överstiger det normala. Sälunda hava köksbiträdena, enligt av intendenten vid garnisonssjukhuset i Stockholm verkställd utredning, en arbetstid som uppgår ända till 70 timmar pr vecka. För städerskorna gäller något kortare tid men dock över 48 timmar i veckan. Kokerskorna hava mellan 60 och 70 timmar pr vecka.

Det torde vara obestridligt, att denna arbetstid är orimligt lång, och att en förkortning är av behovet påkallad. Något bärande skäl varför de här angivna personalkategorierna skola hava mer än 48 timmar torde icke kunna uppvisas, då t. ex. tvätterskor och sömmerskor av Kungl. Maj:t ha tillerkänts en begränsning av arbetstiden till 48 timmar pr vecka.

Från förvaltningsmyndigheterna har emellertid framhållits, att det hela sammanhänger med frågan om anslagen. Under sådana omständigheter torde riksdagen vid beviljande av anslag till garnisonssjukhusen böra avväga dessa så, att en begränsning av arbetstiden kan genomföras och erforderlig utökning av antalet anställda ske.»

Utskottet har med stöd av § 46 riksdagsordningen över motionen inhämtat yttrande från arméförvaltningens intendents- och civila departement samt sjukvårdsstyrelse, vilket yttrande är såsom bilaga fogat vid detta utlåtande.

Utskottets yttrande.

Utskottet finner visserligen av den i ärendet förebragta utredningen, att i vissa fall arbetstiden för i motionen åsyftad personal vid garnisonssjukhusen — under förutsättning att den uti de införskaffade uppgifterna angivna ar-

betstiden verkligen kan anses vara effektiv — måhända är längre än som kan anses lämpligt och skäligt, men å andra sidan ger utredningen vid handen, att ett genomförande av en förkortning av arbetstiden kommer att medföra konsekvenser i olika riktningar av stor omfattning, såsom revision av gällande avtal med vissa landsting ävensom sänkning av arbetstiden jämväl för sjukhusens övriga personal.

Under sådana förhållanden anser utskottet sig i anledning av motionen icke kunna göra annat uttalande än att utskottet förutsätter, att vederbörande myndigheter vidtaga de åtgärder, som kunna anses erforderliga och möjliga i det av motionären angivna syftet.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att herr E. Anderssons i Stockholm förevarande motion (II: 253) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 april 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 99.

Bilaga.

Till riksdagens statsutskott.

Sedan Kungl. Maj:t, efter statsutskottets framställning, den 6 februari 1931 anbefallt Kungl. Arméförvaltningens intendents- och civila departement samt sjukvårdsstyrelse att till statsutskottet avgiva yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion, nr 253, om begränsning av arbetstiden för kokerskor, köksbiträden och städerskor vid garnisonssjukhusen, få departementen och styrelsen härmed anföra följande.

Sjukvårdsstyrelsen, som i ärendet infordrat bifogade uppgifter¹ från vederbörande sjukhus och sammanställt dessa uppgifter i närslutna tablå,² får för sin del anföra, att det givetvis ligger i styrelsens synnerliga intresse, att sjukhuspersonalens arbetstid icke är så lång, att fara för överansträngning av personalen uppstår, och därmed risk för arbetets goda utförande å sjukhusen och patienternas vård därstädes inträder. Sjukvårdsstyrelsen får därvid hänvisa till de av Kungl. Arméförvaltningen tid efter annan gjorda underdåniga framställningar om ökning av personalen inom skilda grupper ävensom till den ökning av personalen, som medgivits dels av Kungl. Maj:t dels genom riksdagens beslut.

Beträffande garnisonssjukhuset i Boden har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag fjärde huvudtiteln föreslagit viss personalökning.

Chefläkaren vid samma sjukhus har vidare för underlättandet av kökspersonalens arbete funnit lämpligt att till tjänstgöring i köket tillfälligt under någon del av dagen placera personal, som enligt staten för garnisonssjukhuset är avsedd för annan tjänstgöring.

Vid garnisonssjukhusen i Stockholm och i Boden hava chefläkarna, när så för arbetets behöriga gång erfordrats, anställt extra personal, som avlönats från de anslag, vilka för dylikt ändamål finnas uppförda i staterna för nämnda garnisonssjukhus.

Beträffande övriga här avsedda sjukhus — med undantag för garnisonssjukhuset i Karlsborg, för vilket särskild stat finnes fastställd — få departementen och styrelsen erinra om, att Kungl. Maj:t årligen efter därom gjorda underdåniga framställningar fastställer det antal köksbiträden och sjukhusbiträden eller med dem likställd personal, som vid dessa sjukhus må anställas.

Då det gäller anställandet av personal, varom nu är fråga, måste emellertid hänsyn tagas till åtskilliga i motionen icke berörda omständigheter, som här nedan komma att i korthet antydvas.

Till en början få departementen och styrelsen erinra om, att 48 timmars arbetsvecka icke är allmänt genomförd vid de sjukhus, som falla under lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus den 22 juni 1928. Det synes departementen och styrelsen icke kunna ifrågasättas att genomföra denna arbetstid vid arméns sjukhus tidigare än vid lasaretten i riket.

Vidare må erinras om, att jämlikt särskilda nådiga bemyndiganden och i enlighet med riksdagens beslut samtliga nu ifrågavarande sjukhus äro jämlikt avtal med vederbörliga landsting respektive Stockholms stad upplättna för vård jämväl av civila patienter. Landsting och stad erlägga härför ersättning, visserligen efter olika grunder, men flertalet dock efter avtal, där ersättningen

¹ Beträffande dessa uppgifter hänvisas till handlingarna i ärendet.

² Se sid. 11.

Nu befintlig personal	Kokerskor			Bitr. kokerskor underkokerskor			Köksbiträden			Städerskor			Sjukhusbiträden			Summa	
	Antal	Arbets-tid per v.	Avlöning kronor	Antal	Arbets-tid per v.	Avlöning kronor	Antal	Arbets-tid per v.	Avlöning kronor	Antal	Arbets-tid per v.	Avlöning kronor	Antal	Arbets-tid per v.	Avlöning kronor	Per-sonal	Kronor
Garnisonssjukhuset i Stockholm . . .	3	58	5,775				7	57	7,833				11	52	17,473	21	31,081
Karlsborg . . .	1	63	1,833				2	63	2,173				3	67	2,900	6	6,906
Boden . . .	1	70	1,812				3	77	3,838	2	59	2,511	14	71	17,570	20	25,731
Linköping . . .	1	70	966				2	61	1,836				3	59	2,754	6	5,556
Skövde . . .	1	87	1,761	1	87	1,617	2	87	2,301				5	65	5,852	9	11,531
Militärsjukhuset i Eksjö . . .							3	58	3,847				3	65	3,847	6	7,695
Sollefteå . . .	1	83	1,918	1	83	1,468	3	78	3,703				5	69	6,172	10	13,263
	8		14,065	2		3,085	22		25,532	2		2,511	44		56,569	78	101,763
Erforderlig ökning vid 48 timmars arbetsvecka.																	
Garnisonssjukhuset i Stockholm . . .	1		1,521				1		1,588				1		1,588	3	4,698
Karlsborg . . .							1		1,234				2		2,469	3	3,703
Boden . . .	1		1,812				9		11,226				16		7,533	16	20,571
Linköping . . .	1		1,317				1		1,246				1		1,246	3	3,809
Skövde . . .							2		2,301				3		3,451	5	5,752
Militärsjukhuset i Eksjö . . .													2		2,565	2	2,565
Sollefteå . . .							3		3,703				2		2,469	5	6,172
	3		4,650				17		21,299				17		21,322	37	47,271
Slutsumma	11		18,715	2			39		46,831	2			61		77,891	115	149,035

Anm. I avlöningskostnaden ingår kontant arvode, dyrtidstillägg samt kostnaden för mat och i vissa fall ersättning för bostad m. m.
¹ Enl. av S. S. gjord beräkning.

per vård dag bestämmes till det belopp, vartill kostnaderna uppgått per dylik vård dag under nästföregående år vid landstingens egna lasarett. Hittills har denna ersättning i allmänhet visat sig vara tillräcklig. Huruvida den skulle så förbliva, om arbetstiden sänktes i enlighet med motionen och större personal därmed måste anställas, lärer vara tvivel underkastat, synnerligast som de militära sjukhusen knappast kunna antagas komma att utnyttjas av civila patienter i större utsträckning än som för närvarande äger rum. En följd av större personalökning bleve med all sannolikhet, att nu gällande avtal med vissa landsting måste revideras, om kronan skall kunna erhålla full ersättning för vård av de civila patienterna. Huruvida landstingen för den vård av civila patienter, som lämnas å de militära sjukhusen, kunna vara benägna att påtaga sig de högre kostnader, som bleve den oundgängliga följderna av en personalökning enligt motionen undandraget sig givetvis för närvarande varje bedömande från departementens och styrelsens sida och särskilt som landstingen icke kunnat beredas tillfälle att taga ställning i frågan. Beträffande särskilt garsions-sjukhusen i Boden och Skövde få departementen och styrelsen nämligen framhålla, att vederbörande landsting med avsevärda belopp bidragit till ombyggnad av dessa sjukhus. Även om det kan antagas, att landstingen ingalunda förbisett den möjligheten, att personalen kunde behöva ökas, lärer en personalökning av den omfattning, som bleve följderna av ett bifall till motionen, icke gärna kunna genomföras, utan att landstingen härtill lämna sitt medgivande.

Slutligen få departementen och styrelsen framhålla, att en sänkning av arbetstiden för i motionen omnämnd personal, ovillkorligen måste hava till följd en sänkning av arbetstiden jämväl för sjukhusens övriga personal. Härigenom skulle ytterligare kostnader uppstå utöver dem, som angivits i förenämnda tablå. Vidare skulle en sådan personalökning erfordra större bostadsutrymme för personalen än de nuvarande. Visserligen har det icke kunnat undvikas att redan nu viss personal måst beredas bostad utanför sjukhusen. Ehuru icke eftersträvansvärt eller lämpligt har detta likväl i enstaka fall låtit sig genomföra. Skulle en dylik anordning äga rum i större utsträckning, vore detta för upprätthållandet av erforderlig ordning och reda i arbetet vid sjukhusen liksom för ett tillgodogörande av personalens arbete säkerligen förenat med stora olägenheter. I epidemitider kunde det till och med vara förenat med onödiga risker, därest sjukhuspersonal måste förläggas utanför sjukhuset.

På grund av vad ovan anförts och med hänsyn till de av ett bifall till motionen föranledda svåröverskådliga konsekvenserna dels av ekonomisk art för staten och vederbörande landsting med flera med avseende å anslag till löner, bostads- och andra naturaförmåner m. m. dels och beträffande andra personalgruppers intressen och för arbetslugnet inom sjukhusen, få departementen och styrelsen avstyrka bifall till motionen.

Sjukvårdsstyrelsen får slutligen anhålla, att de nu överlämnade från vederbörande myndigheter infordrade uppgifterna måtte till sjukvårdsstyrelsen i sinom tid återställas. Stockholm den 27 februari 1931.

A. Hultkrantz

Richard Erhardt

Carl Edv. Sterky

Axel Ekman

Edvin Ström

Axel Palm

Fritz Björkman.